

เทศน์เช้า วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อุตสาห์มา เป็นผู้ฉลาดนะ ถ้าเราเป็นผู้ฉลาด เราเกิดมา คนเกิดมานี้ต่างคนต่างเกิดมาโดยไม่
รู้ต้นสายปลายเหตุ แต่ตามหลักธรรมว่ากรรมพาเกิด เรามีคุณสมบัติถึงได้เกิดเป็นมนุษย์พบ
พระพุทธศาสนา นี่กรรมพาเกิด กรรมตัวนี้ตัวสำคัญมากเลย เกิดมาแล้วให้เป็นเหมือนกับสัตว์มี
เจ้าของ สัตว์ป่าเกิดมาอยู่ในป่า เกิดมาแล้วไม่มีเจ้าของ ปล่อยไปตามยถากรรม ไม่มีเจ้าของของเขา

แต่ถ้าเราเกิดมาแล้วเรามีเจ้าของ เจ้าของคือความตั้งใจจริง เราตั้งใจเพื่อหาบุญกุศล เรา
บังคับตัวเราเอง นั่นนะเป็นเจ้าของ เจ้าของคือเราเป็นเจ้าของตัวเราเอง ถ้าสัตว์มีเจ้าของ สัตว์ตัวนั้น
จะมีประโยชน์มาก มีประโยชน์ที่ว่าเขาจะหาทางออกของเขาได้ หาทางไปของเขาได้ ถ้าสัตว์ไม่มี
เจ้าของไปตามยถากรรม คนเราเกิดมาตามกระแสกรรมแล้วกรรมก็พาไป กรรมพาสัตว์นี้เกิด เกิด
ต่าง ๆ กันในวิภวณ เกิดไปเวียนตายเวียนเกิดแล้วมาเทียบกับในสมบัติมนุษย์นี้

ในมนุษย์สมบัติ เราได้มนุษย์สมบัติเราพอใจไหม? ถ้าเราไม่พอใจมนุษย์สมบัติของเรา เรา
พอใจมนุษย์สมบัติของเรา แต่เราต้องใช้มนุษย์สมบัตินี้ทำคุณงามความดีไป ใช้เป็นประโยชน์ ถ้า
เราเอาชีวิตเอามนุษย์สมบัตินี้เป็นคุณประโยชน์ อย่างเช่นเราวันนี้ เรามาทำบุญกุศล เราทำบุญ
กุศลเพื่อเรานี่ เพื่อเรานะ แต่เราโดยสมมุตินี้คือว่า นาย ก. นาย ข.

แต่จริง ๆ แล้วคือเพื่อหัวใจของเรา ตัวหัวใจตัวสำคัญกว่า เพราะตัวหัวใจตัวใจนี้ไม่เคยตาย
เกิดมาแล้วไม่เคยตาย จะเวียนตายเวียนเกิดไปได้ภพชาติต่าง ๆ แล้วแต่สถานะที่ได้ขึ้นมา แต่หัวใจ
ตัวนี้ไม่เคยตาย ถึงจะเข้ากับหลักสัจธรรมได้ไหม หลักสัจธรรมเห็นไหม นิพพานกองที่ นิพพานมีอยู่
ใจดวงนี้ก็มีอยู่ ใจดวงนี้เวียนตายเวียนเกิด

แต่ขณะนี้เวียนตายเวียนเกิดไป มันเป็นโอกาสไง ถ้าเราเวียนโอกาส วนมาพบ
พระพุทธศาสนา เวียนโอกาสมาเหมือนกับมีโอกาสที่ว่ายยังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก นี่มี
ชีวิตอยู่ ในชีวิตนี้เราจะสร้างคุณงามความดีได้ หหมดจากชีวิตนี้ไปแล้วเราก็หมดโอกาส หหมด
โอกาสไปนี่ เราตายไปจากมนุษย์สมบัติ ตายจากมนุษย์ไป

แต่หัวใจไม่ตายก็ไปเกิดในสภาวะใหม่ เกิดสภาวะใหม่เวลาที่เปลี่ยนไป เวลาเปลี่ยนไปแล้ว ถ้าเราไม่พบพระพุทธศาสนา ไม่พบพระพุทธศาสนานะ เพราะศาสนานี้ ๕,๐๐๐ ปี ในแต่ละหลักของศาสนามีเวลาที่เราประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติมีขึ้นมา ก็มีประเพณีวัฒนธรรม วัฒนธรรมประเพณีเราทำตามนั้น ทำเป็นบุญกุศลไป นี่บุญกุศลทางวัฒนธรรมประเพณีตามไปอย่างนั้น

ถ้าเราเกิดมาแล้ววัฒนธรรมประเพณีอันนี้ไม่มีละ อันนี้ไม่มีนะประเพณี แต่สังฆกรรมนี้สำคัญกว่าประเพณี ประเพณีนี้เป็นเครื่องบอกกล่าวให้เข้าถึงสังฆกรรม ปฏิบัติเครื่องดำเนิน เราจะดำเนินมานี้ เรามากันนี่เรามาด้วยอะไร? เรามาด้วยรถ รถพาให้เรามาถึงที่นี่

อริยสัจก็เหมือนกัน สังฆกรรมปฏิบัติเครื่องดำเนิน ประเพณีเครื่องดำเนินให้เราเข้าถึงหัวใจ การเข้าถึงหัวใจเข้าถึงได้ยากมาก เราไม่พอใจสิ่งใด ๆ เวลาใจเราไม่พอใจ เราเศร้าหมองขึ้นมาเราก็ไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร เราหมุนเวียนไปขนาดไหนมันก็หมุนเวียนไป นี่ใจของเรา เราหาใจของเราไม่เจอ ทั้ง ๆ ที่ว่ามันอยู่กับเรา มันสร้างความทุกข์ให้เรา เราก็ไม่เจอใจของเรา

เวลามันสร้างความสุขขึ้นมา อยากให้อยู่กับเรานาน ๆ มันก็อยู่กับเราไม่ได้ อยู่กับเราไม่ได้เนิ่นนาน เพราะว่ามันเป็นสังฆกรรม “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา มันต้องดับสลายเป็นธรรมดา มันต้องแปรสภาพไปเป็นธรรมดา” ใจดวงนี้มันแปรสภาพอยู่ตลอดเวลา แต่เราอยู่สภาพกับมันแล้วมันมีความทุกข์กับเราขนาดไหน? มันให้ความสุขกับเราขนาดไหน? เราต้องเทียบเคียงเข้ามา นี่ถึงว่าสัตว์มีเจ้าของใจ

ถ้าสิ่งนี้มันทำให้เราเชื่อ เราเชื่อเรื่องสังฆกรรมเรื่องความสุขความทุกข์ขึ้นมา มันจะเริ่มแก้ไขสิ่งนี้ เราพยายามหาอาหาร สัตว์อาชาไนยเลือกกินแต่อาหาร สัตว์ทั่วไปกินอาหารทั่วไป สัตว์อาชาไนย...

นี่ก็เหมือนกัน สัตว์ประเสริฐ สัตว์ที่จะออกจากโลกได้ สิ่งที่จะออกจากโลกนี้ได้มันต้องเข้าใจวิธีการออกจากโลกเขา ออกจากโลกออกอย่างไร? สรรพสิ่งนี้มีเพราะมีเรา ถ้ามีเรา ถ้าไม่มีเราสรรพสิ่งนี้ก็ไม่มี ก็เลยทำร้ายตัวเองฆ่าตัวตายไป นั่นนะออกแบบโง่ ๆ ใจ ออกแบบไม่รู้จักรู้วิธีการ

แต่ถ้าออกแบบวิธีการ เราต้องฟังธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ทำใจให้สงบก่อน” ถ้าทำใจให้สงบก่อนขึ้นมาเนี่ย ใจสงบขึ้นมาแล้วถึงจะหาหลักหาเกณฑ์ได้ มีอุปกรณ์การทำงาน ถ้าใจยังไม่สงบเราจะไปทำ เอาอะไรไปทำ ไม่มีสิ่งใด ๆ ทำ ใจเราไม่สงบ เห็นไหม แต่ทำใจให้สงบนั้นก็ทำแสนยาก แล้วใจสงบแล้วยกขึ้นวิปัสสนาเนี่ยอีกวิธีการหนึ่ง ยกขึ้นวิปัสสนาเนี่ย วิปัสสนาในสิ่งที่มันทำให้เราเศร้าหมอง

ใจเศร้าหมอง ใจฟุ้งใส มันเป็นสัจธรรมของมันโดยธรรมชาติของมัน ใจฟุ้งใส “จิตเดิมแท้นี้ฟุ้งใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส” จิตเดิมแท้นี้ฟุ้งใสแล้วมันเข้าถึงความฟุ้งใสของใจ นั้นไหม? ถ้าจะเข้าถึงความฟุ้งใสของใจนั้นได้ มันต้องทำความสงบของใจ เพราะอะไร? เพราะถ้าเข้าถึงความฟุ้งใสแล้วเรควบคุมความฟุ้งใสนั้นได้ ความฟุ้งใส เวลาจิตมันสงบขึ้นมาเนี่ย มีคนมาถามบ่อย “เวลาเขาสว่างใสขึ้นมาในหัวใจ เขาเป็นไปได้อย่างไร?” นั่นนะมันเป็นไปได้โดยที่ว่ามันเป็นไปธรรมชาติของมัน

ใจของคนเราแต่ละคนไม่เหมือนกัน การสร้างสมาธิขึ้นมา สร้างคุณงามความดีของแต่ละใจก็ไม่เท่ากัน บางคนใจเขาสร้างคุณงามความดีมานี้ ของเขาเป็นไปโดยธรรมชาติของเขา มันเป็นไปโดยที่เขาก็ไม่เข้าใจว่าสิ่งนี้คืออะไร ที่มันเกิดขึ้นมานี้ แต่มันก็เกิดขึ้นมาโดยธรรมชาติของมัน นั่นนะมันเป็นการควบคุมไม่ได้ การทำความสงบของใจอย่างนี้ ทำอย่างนี้ทำความสงบของใจเพื่อจะควบคุมสิ่งนี้ได้ ควบคุมใจของตัวเองให้อยู่ในอำนาจของเราได้

ถ้าควบคุมใจของเราให้อยู่ในอำนาจของเราได้ นี่ “จิตเดิมแท้ถึงฟุ้งใส จิตเดิมแท้ถึงข้ามพ้นกิเลส” จิตเดิมแท้นี้ฟุ้งใสเพราะจิตเดิมแท้นี้เรควบคุมได้ ทำความสงบของใจได้ เวลาใจมันสงบขึ้นมามันจะปล่อยวางสิ่งใด ๆ บ้างละ มันปล่อยวางความข้องใจ ใจที่มันติดข้องอยู่เนี่ย มันจะปล่อยวางสิ่งนั้นออกไป สิ่งที่มันปล่อยวางได้ แต่ปล่อยวางนี้เหมือนกับชุกไว้ได้พรม

ก่อนที่จะมีพุทธศาสนา อาพารดาบสก็เป็นอย่างนี้เหมือนกัน ทำความสงบของใจได้ ทำความสว่างใสของใจได้ เข้าสมาบัติได้ แต่ไม่สามารถชำระกิเลสได้เพราะไม่มีมรรคา มรรคนี้เกิดขึ้นมาเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมเท่านั้น ตรัสรู้ธรรมถึงจะมีมรรคนี้

ทำความสงบของใจ ลัทธิศาสนาต่าง ๆ สอนความสงบของใจ ถ้าใจสงบขึ้นมาเนี่ยมันเว้งว่างมีความสุข นี่จิตเดิมแท้นี้ฟุ้งใส ฟุ้งใสอยู่อย่างนั้น แล้วมันก็ต้องเศร้าหมองไปโดยธรรมชาติของมัน ฟุ้งใสแล้วก็ต้องเศร้าหมอง เศร้าหมองแล้วกลับมาฟุ้งใส เพราะมีตัวหัวใจ ใจถึงสำคัญไฉน

ใจอยู่ในใจของเราเนี่ยมันเกิดดับ ๆ เกิดดับนี้เป็นอาการของขันธ แต่ตัวใจตัวพลังงานนี้จะมีอยู่ตลอดไป ตลอดไปธรรมชาติของมัน มันต้องตัวนี้เราเอาความสงบของใจเข้ามาควบคุมมันได้ แล้วพยายามยกขึ้นวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในสติปัฏฐาน ๔ สติปัฏฐาน ๔ ก็คือเรื่องของกายกับใจนี้เท่านั้น สติปัฏฐาน ๔ กายกับใจนี้เป็นสติปัฏฐาน ๔ เพราะว่ามันเป็นอาการของมัน แต่พระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้นมา บัญญัติขึ้นสมมุติขึ้นมา

สมมุติเนี่ยมันพูดต่าง ๆ กัน ลัทธิศาสนาต่าง ๆ กัน สอนต่าง ๆ กันไป แต่บัญญัติเป็นชาวพุทธต้องพูดถึงสื่อเหมือนกัน ควบคุมก็ได้ นี่ปริยัติสำคัญตรงนี้ ปริยัติสำคัญตรงที่เราเข้าใจเรื่องของสื่อความหมายกัน เรื่องอาการของกายกับใจนี้ กายมันเกิดขึ้นมา มันแปรสภาพไป มันยังของที่จับต้องได้ อาศัยกันได้ง่าย

แต่เรื่องของใจ ใจมันไปคิดทั้งใจด้วยแล้วก็มาติดกับกายของเรา กายนี้ต้องเป็นของเรา ต้องยึดสภาวะของเราให้ได้ ต้องคิดของเราเข้าไป มันรู้สัจจะ รู้ตามความเป็นจริง รู้ตามบอกเล่า รู้ตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ว่า “กายนี้ไม่ใช่ของเรา” เราก็เชื่อกัน ประเพณีสอนกันมาอย่างนั้น เวลาเราตายไปชากศพต้องไปเผากัน ต้องทำลายกัน เพราะมันเป็นของเสียของเน่า ต้องให้ทำลายไป

แล้วหัวใจไปไหน? เราไปส่งกัน เวลาคนตายไปส่งกันแค่เชิงตะกอน แล้วก็บอกนะ เชิงตะกอนนี่ลัทธิศาสนาสอนไว้ เวลาเวียน ๓ รอบ ใจดวงนี้ดวงที่ตายไป ต้องไปเกิดในวัฏวน ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ในวนไป ๓ รอบนี้ ตราสังเขมมัดกันไว้ บ่วงหลวม ๆ ในโลกนี้มีมัดไว้ บ่วงบุตร บ่วงภรรยา บ่วงสามี บ่วงกรรมมันยึดไว้ นี่ตราสัง สังไว้ตราไว้อย่างนั้น แล้วให้เราหาทางออก เราก็ไม่หาทางออก

ถ้ามีทางออก ตรงนี้เป็นที่ว่าประเพณีวัฒนธรรมที่ยังมีอยู่แล้วเราเกิดมาเจอ มันมีอำนาจวาสนาไหม? เราถึงมีอำนาจวาสนา เราถึงเป็นสัตว์มีเจ้าของ ถ้าสัตว์มีเจ้าของมันต้องพยายามพาใจเราเข้าหาศาสนา ถ้าพาใจเราเข้าหาศาสนา เราถึงแสวงหากันไง เราถึงต้องมาทนทุกข์ทนยากเพื่อแสวงหาอาหารให้อาหารใจของเรา ถ้ามีใจของเราเนี่ย เรายังรักเรา เรายังรักตนของเรา เราก็ต้องทำสิ่งที่ดีที่สุด

ปากกินคำข้าวเป็นอาหาร ใจกินบุญกุศลเป็นอาหาร กินความสุขเป็นอาหาร หัวใจของใจเวลามันคิดถึงความสุขมันมีความสุขขึ้นมา เวลาความสุขที่มันติดกับใจนี้มันเกิดขึ้นมากับใจ ใจนี้กินบุญกุศลเป็นอาหาร บุญกุศลนั้นเป็นอาหารของใจ เราหาอาหารของใจให้ไป ทาน...มีทานแล้ว

มีศีล มีภาวนา ถ้าการภาวนานี้เราอยู่ที่ไหนเราก็ทำได้ เรามีใจของเรา เรากำหนดพุทโธขึ้นมา อาหารจะเกิดขึ้นมาเดี๋ยวนั้น

วิญญานอาหารนี้เป็นวิญญานอาหารของเทวดา กวฬิงการอาหารอาหารเป็นคำข้าว นั่นนะ วิญญานอาหาร อาหารของใจ อาหารของใจเราก็รักษาใจของเรา ผัสสาหารนั้น อาหาร ๔ ในโลก นั้นมันเป็นสถานะของสัตว์โลกที่ไปเกิดแล้วใช้อาหารนั้น

แต่เราทำของเรา ในปัจจุบันนี้เราก็ใช้อาหารของเรา อาหารของปากเราก็หามาแล้ว ส่วนของเราหามาเพื่อร่างกายของเรา เพื่อจิตใจของเราเราก็ต้องหาของเราขึ้นมา ถ้าเราหาของเราขึ้นมาได้ หากว่าคนหยาบก็หาได้หยาบ ๆ คนอย่างปานกลางก็หาได้ปานกลาง คนอย่างละเอียดอยู่ที่นี่ก็หาอาหารใจได้ กำหนดพุทโธขึ้นมาจะเป็นกำหนดพุทโธขึ้นมา นี่นั่นนะเป็นขอบเขตของการไม่ให้หัวใจมันออกไป **กว**ออกไปไกล หัวใจคิดถึงที่ไหนมันจะเป็นไปแบบนั้น คิดไกลขนาดไหนมันก็จะไปขนาดนั้น

ใจนี้มันเร็วมาก เราเคยประสพอะไรขึ้นมา เราคิดขึ้นมาจะเกิดขึ้นมาทันทีเลย แล้วพุทโธนี้เป็นขอบเขตโล่มันเข้ามา พุทโธ ๆ เพื่อให้จิตสงบเข้ามา ๆ ขอบเขตของใจไม่ให้ใจมันพุ่งชานไป ประสาของใจของมัน มันจะละเอียดเข้ามาจะลึกซึ้งเข้ามา นี่เข้าไปถึงเนื้อของใจ นี่อาหารของมัน จากอาหารที่มันกินอารมณ์ กินความพุ่งชาน กินความคิดของเราที่มันยุแห่ขึ้นมา มันกินของมันไปนั้น มันกินโดยธรรมชาติของมัน

อันนี้เราให้อาหารใหม่ เพราะเราฉลาด เราฉลาดเราถึงให้อาหารที่ไม่เป็นโทษไม่เป็นภัยกับใจของเรา แต่เดิมใจของเรามันแสวงหาโดยธรรมชาติของมัน มันแสวงหาตามสถานะของมัน แต่พอมันเข้าใจขึ้นมา มันแสวงหาอาหาร เราแสวงหาแล้วเราให้เอง เราฉลาดขึ้นมา ปัญญาเกิดเกิดอย่างนี้ไง ปัญญาเกิดขึ้นมาจากทำความเข้าใจ แล้วปัญญายังยกขึ้นวิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาให้มีความเห็นของใจ ใจนี้ปากพูดถึงว่าเราต้องตายไป เราต้องสละทิ้งสิ่งต่าง ๆ ไป ทุกคนรู้เข้าใจ เพราะประเพณีวัฒนธรรมสอนอย่างนั้น

แต่จิตได้สำนึกมันไม่เชื่อ จิตได้สำนึกมันติดพัน จิตได้สำนึกถ้ามันเชื่อ มันพูดแล้วเชื่อนี้กิเลสมันต้องแก้ได้ง่าย ๆ กิเลสนี้แก้ได้แสนยาก เพราะกิเลสนี้เป็นแก่นของใจ มันเกิดมากับใจและมันอยู่กับใจมันจะไม่เชื่อ มันอยู่หลังความคิดเรา เราคิดขึ้นมาขนาดไหนนั่นะเป็นขั้น

แต่กิเลสคือความผูกมัดของใจนี้ ชันฐ์ เห็นไหม อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารฯ อวิชชามันเป็นปัจจัย การถึงออกมาเป็นความคิด เป็นขันธขึ้นมา มันหมุนออกไปนั่นนะอาหารของมัน มันเคยกินอาหารอย่างนั้นตลอดไป มันหมุนออกไปมันทุกข์ยากขนาดไหนมันก็ทนเอา มันแก้ไขไม่เป็น เราถึงย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับความสงบของใจเข้ามา แล้วใจนี้ยกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาว่าทำไมสิ่งนี้มันเป็นสภาวะอย่างนั้น? ให้มันเห็นสภาวะตามความเป็นจริง

ถ้าใช้ปัญญาใคร่ครวญ ปัญญาจะใคร่ครวญเข้ามา ใคร่ครวญในเรื่องของขันธ ใคร่ครวญเข้ามาตลอด สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมันเกิดดับ มันเกิดในธรรมชาติของมัน แต่มันไม่เป็นธรรมชาติ เพราะอะไร? เพราะกิเลสไปผูกมัดมัน สังโยชน์เป็นการร้อยรัด เป็นการผูกมัดระหว่างขันธกับใจนี้ให้เป็นเนื้อเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่มันเกิดจากธรรมชาติของมัน ถ้ากิเลสมันดับไปแล้ว พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว ขนาดว่าใน ๔๕ พรรษา ก็มีความคิดเหมือนกัน แต่ความคิดนี้ไม่มีสิ่งผูกมัด

สิ่งที่ผูกมัดขันธกับจิต แล้วกิเลสมันผูกมัด มันไม่เป็นไป พอไม่เป็นไปอะไรมากระทบ สิ่งกระทบกับใจให้วิญญาณเกิดขึ้นมานี้ มันกระทบขึ้นมาโดยที่ที่ไม่มีสิ่งผูกมัด ไม่มีความให้ค่าไหนางมากันที่ยากจนมาค่าพระพุทธรูป ค่าขนาดไหนพระพุทธรูปก็ไม่สะท้อน ไม่สะท้อน เพราะอะไร? เพราะว่าคำพูดทุกคำพูดมีค่าเท่ากัน มันไม่มีสิ่งที่ผูกมัดระหว่างขันธกับจิตให้มันมีคุณค่า กิเลสมันจะออกไป

นั่นพระอรหันต์ก็มีเหมือนกัน แต่มีโดยธรรมชาติ มีในสถานะของมนุษย์ จนกว่าพระอรหันต์ เห็นไหม พระพุทธรูปปริณิพพาน นี่ขันธนิพพาน ขันธหลุดออกไปจากใจ ใจนั้นเป็นใจล้วน ๆ ออกไปสภาวะนั้น เพราะทำได้แล้ว แต่พวกเราทำไม่ได้ เราทำไม่ได้ เวลาตายไปนี่ขันธกับใจมันผูกมัดไปพร้อมกัน มันยังให้ค่าเหมือนกัน ใจนี้ยังคลุกเคล้าไปด้วยกิเลส คลุกเคล้าด้วยขันธ มันหมุนออกไป

แต่ใจพระอรหันต์ เวลาพระอรหันต์ตายขันธนี้ไม่ไปกับใจแล้ว เพราะขันธมันขาดมาแล้ว เห็นไหม กิเลสนิพพาน จันข้าวของนางสุชาดาถึงซึ่งกิเลสนิพพาน จันอาหารของนายจุนทะถึงซึ่งขันธนิพพาน นิพพานขาดออกไป นิพพานออกไปจากกิเลส ใจหลุดออกไป นั่นนะใจเป็นประโยชน์ ใจถึงว่าใจต่างกัน นี่การศึกษาการเข้าใจธรรม

การแสวงหาธรรมมันแสวงหาเพื่อเรา ผู้ที่รักตน ผู้ที่แสวงหาประโยชน์ของตน ต้องแสวงหาอย่างนี้ แสวงหาถึงที่สุดได้ บุญกุศลสะสมไปที่ใจเป็นจิตนิสัยนะ เป็นเครื่องตอบสนอง แล้วคุณงามความดีของเราเจริญรุ่งเรืองไป ถ้าเราทำความชั่วมันก็ให้ผลเป็นความชั่วไป เป็นความชั่วเป็นความทุกข์ยาก ความทุกข์ยากทุกคนปฏิเสธ แต่เราต้องปฏิเสธการกระทำด้วย ถ้าปฏิเสธผลขึ้นมามันต้องปฏิเสธที่เหตุ ถ้าปฏิเสธที่เหตุแล้วมันจะดับอยู่ตรงนั้น

แต่เวลาเราสร้างผลขึ้นมา ในการประพฤติปฏิบัติก็ต้องสร้างเหตุ ถ้ามีเหตุขึ้นมามันจะเข้ามาถึงใจ ถ้าไม่มีเหตุ เหตุอันนั้นไม่มีจะเข้ามาถึงใจไม่ได้ ต้องสร้างเหตุขึ้นมา เหตุในการประพฤติปฏิบัติที่เราทำอยู่นี้ นี่เหตุของมัน แล้วต้องให้มันเจริญงอกงามขึ้นไป จากทาน จากศีล จากภาวนา ให้หัดภาวนา เวลาเราทุกข์ยาก เวลาเราทำกันนะ เราจำเป็นต้องไปวัดด้วยหรือ? เราจำเป็นต้องไปทำบุญกุศลกันด้วยหรือ? จำเป็นต้องไปต่อเมื่อเหมือนกับเราไปโรงพยาบาล ถ้าเราเป็นโรครธรรมดา เราไม่ไปโรงพยาบาลเรารักษาตัวเรารักษาได้ แต่ถ้าโรคของเรา ถ้ามันเป็นรุนแรงขึ้นมาเราต้องไปหาหมอ

อันนี้ก็เหมือนกัน ไปหาพระก็ได้ฟังอย่างนี้ ได้ฟังธรรมอย่างนี้ ได้ฟังสิ่งที่ว่าเราข้องใจอย่างนี้ สิ่งใดที่เราข้องใจ สิ่งใดยังไม่เคยได้ยินได้ฟัง ได้ยินได้ฟังแล้วก็อย่าไป ๆ นี่เป็นธรรม ธรรมอันนี้เป็นการศึกษาธรรมขึ้นมา เพื่อเราจะอย่าให้เราใกล้ชิดเข้ามา นั่นนะไปวัดเพื่อประโยชน์ตรงนี้ใจ แล้วประโยชน์อีกชั้นหนึ่ง ประโยชน์ที่ว่า ถ้าเราภาวนาขึ้นมาเราติดขัด เราติดขัด เราข้องใจ นั่นนะครูบาอาจารย์สามารถชี้ทางให้เราได้ บอกได้ เหมือนกับคนไข้ไปหาหมอ หมอเขารักษาทุกวันจนเขาเห็นอาการเขาก็รู้แล้วเป็นโรคอะไร

นี่ก็เหมือนกัน ลองใจสงบขึ้นมามันมีอาการต่าง ๆ ขึ้นมา มันก็รู้แล้วอาการนี้ติดในสมาธิ อาการนี้อาการเข้าสมาธิไม่ได้ ก็เลสมันบังไว้ก็มี อย่างเช่น ถ้าตกจากที่สูงลงมา จากจะเข้าสมาธิตกจากที่สูงมันไม่กล้า มันกลัว เห็นนิมิตต่าง ๆ เห็นผีต่าง ๆ ...กลัว ความกลัวอันนี้ ความกลัวเป็นอะไร? ความกลัวเป็นเวทนา เป็นขันธเหมือนกัน ความเห็นก็เป็นขันธ ขันธกับขันธมันหลอกกัน

แล้วเราก็เข้าสมาธิของเราไม่ได้ เราติดติดสมาธิของเรา เข้าสมาธิได้แล้วก็ไปติดในสมาธิของเรา ติดในความสุขของเราอีก ไม่ยกขึ้นวิปัสสนา ยกวิปัสสนาแล้วมันก็ปล่อยวางโดยสภาวะตามความเห็นของมัน เป็นวิปัสสนิก ปล่อยวางไป แต่มันไม่เป็นวิปัสสนา ไม่สมุจเฉทปหานตามความเป็นจริง มันติดเป็นขึ้นเป็นตอนเข้าไปทุกชั้นทุกตอนเข้าไป ครูบาอาจารย์ถึงสำคัญใจ

ครูบาอาจารย์สำคัญตรงที่ชี้แนะเรา ไม่ให้เราติดเสียเวลา เรามีโอกาสตั้งแต่เกิดจนวันตาย เท่านั้น เราตายไปกิเลสอยู่กับเรา เราก็ต้องตายไปพร้อมกับกิเลส ถ้าเราตายไปกิเลสหลุดออกไปจากใจ กิเลสมันก็หลุดออกไปจากใจเรา ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนั้น นี่ไปวัดถึงว่าความไปวัดไปเพื่อเหตุนั้น ไปเพื่อสะสมบารมีของเรา ไปเพื่อสะสมความเห็นเราให้ถูกต้อง

ถ้าเราสะสมความเห็นเราถูกต้อง กลัวขนาดไหน ศึกษาขนาดไหนมันก็ต้องเห็นผิด เพราะหนึ่ง เห็นเห็นจริง หลวงปู่ดูลย์บอกเวลาเห็นเราเห็นตามความเป็นจริง เห็นโดยความเป็นจริงของเราแล้วคนอื่นจะมาบอกเราว่าผิดได้อย่างไร เราเห็นจริง เห็นจริง ๆ นั้นละ แต่ความจริงคือกิเลสในใจเราก็เห็นด้วย กิเลสในหัวใจเรามันก็หลอกด้วย มันเห็นจริงเห็นตามกิเลสหลอกใจ มันไม่เป็นตามความเป็นจริง

พอเป็นตามความเป็นจริง เห็นวิปัสสนาตามความเป็นจริงเข้าไปนี่ มันจะเห็นผิดใจเฉพาะดวงนั้น แล้วเฉพาะใจดวงนั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางไว้ “ทางนี้เราชี้ทางให้พวกเธอเดิน” ทุกคนต้องก้าวเดินไป เพราะหัวใจทุกหัวใจไปติดพันในหัวใจ หัวใจทุกหัวใจต้องปลดเปลื้องในหัวใจของตัวเอง ไม่มีใครสามารถปลดเปลื้องหัวใจคนอื่นให้ได้เลย การประพฤติปฏิบัติถึงสำคัญตรงนี้ไง สำคัญที่มันปลดเปลื้องเข้าไป

มรรค เห็นไหม มรรค ๔ ผล ๔ มักจะเกิดขึ้น โสคาปัตติมรรคเกิดขึ้นมานี้ สมุจเฉทปหานชำระใจออกไปแล้วสัมปยุตเข้าไป กลืนตัวเข้าไปแล้ววิปยุตคลายตัวออก มรรคที่ ๑ จากโสดาปัตติมรรคเป็นโสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค มรรค ๔ ผล ๔ ทำลายตัวเอง แล้วคลายตัวออก สัมปยุตเข้าไปทำลายกิเลสแล้ววิปยุตคลายตัวออก เห็นไหม ขณิกัตถุญาณทศสน์ รู้จากใจของตัวเอง ใจนั้นรู้เอง

แล้วมรรคนี้ใช้หมดแล้วก็หมดกันไป มันไม่สามารถมรรคนี้ใช้หมดแล้วขอยืมให้ฉันใช้บ้างสิ ขอยืมให้คนอื่นใช้บ้างสิ มันเป็นไปได้ มันเป็นอาการของใจที่เกิดขึ้น มรรคเกิดขึ้นคือปัญญาที่เกิดขึ้น คือสมาธิที่มันทรงตัวอยู่แล้ว ปัญญามันเกิดขึ้น เกิดขึ้นในสติปัฏฐาน ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม เกิดขึ้นจากที่อื่นไม่ใช่ กิเลสไม่ได้อยู่ที่อื่น กิเลสอยู่ในหัวใจของมนุษย์ ใจของมนุษย์ติดในร่างกายของตัวเอง นี่มันถึงอยู่ที่กายกับจิต

กายนี้ไม่ใช่กิเลสเลย มันเป็นเนื้อหนังมังสา มันเป็นกิเลสได้อย่างไร แต่เพราะมันเกิดขึ้นมา มันเกี่ยวเนื่องกับหัวใจ เพราะหัวใจอยู่ในร่างกายนั้น จับไปที่กายไหนสะท้อนถึงใจดวงนั้น ใจดวงนั้นอยู่ที่กายนั้นพอสะท้อนกันแล้วมันก็ผูกมัดกัน

ถ้าใจไปปลดปล่อยตรงนั้น เห็นกายตามความเป็นจริง “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา” สักกายทิฐิ ๒๐ มันจะหลุดออกไปจากใจ พระโศดบันเกิดจากตรงนี้ เกิดขึ้นมาจากหัวใจของสัตว์โลก เกิดขึ้นมาจากหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ หัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเท่านั้นถึงจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาจากใจดวงนั้น แล้วใจดวงนั้นมีทุกดวงใจที่หายใจ มีลมหายใจเข้าลมหายใจออกอยู่ มันมีโอกาสทุกคน

นี่เราทำลายโอกาสของเราเอง เราปิดโอกาสของเราเอง แล้วเราไปหาสมบัติทางโลก หาสมบัติทางโลกขึ้นมาว่าเป็นสมบัติของเรา แล้วก็ต้องกินโลกเขาไป ตายไปสมบัติทิ้งไว้ให้กับโลก หัวใจนี้ต้องตายไป แต่สิ่งที่เป็นสมบัติของเราฝังอยู่ในหัวใจไปพร้อมกับหัวใจ เราไม่แสวงหา

นี่สัตว์ที่ว่าเป็นสัตว์ป่าหรือสัตว์บ้าน ถ้าเราเป็นสัตว์บ้านเราฉลาดของเรา เราต้องหาสมบัติของเราในหัวใจของเรา ถ้าสมบัติหาในหัวใจของเราแล้วมันเก็บในหัวใจไปพร้อมกับเรา ไม่ต้องมีใคร มันเป็นที่พำนักสมบัติ ถ้าเป็นบุญกุศล อามิสทานเป็นที่พำนักสมบัติ แต่ถ้ามันเป็นเนื้อของอริยบุคคลนั้น ไม่ใช่ที่พำนักสมบัติ มันเป็นเรื่องของใจ มันเป็นเรื่องของใจ มันเป็นเรื่องที่เข้าใจ มันเป็นเรื่องที่ไปกับใจดวงนั้นไปตลอด

แต่ถ้าเป็นที่พำนักสมบัติ ไปแล้ว หมดจากบุญกุศลแล้ว ก็ยังต้องเกิดใหม่ อันนี้มันไม่หมด เพราะมันเป็นอุปปะ เป็นสิ่งที่คงที่กับใจดวงนั้น เป็นเนื้อของใจไปกับใจดวงนั้นเลย ใจดวงนั้นจะมีความสุขมาก จะเข้าใจเรื่องของตัวเองแล้วจะไม่หลงไปเรื่องของโลก จะอยู่กับตัวเองตลอดไป เอวัง